

Baltijas Semkopis.

Apsteļamā:

„Baltijas Semkopja“ Administrācija, Nr. Rīgas
Rakstus-eelā № 14, Puhziņu Cebera un beebra
grahmatu-bodē. Ves tam Rīgā: Šilling'a, Kapteina
un Jēkites grahm.-bodis un pee kopm. Lerchendorfa f.,
pils. Rakstus-eelā № 13. Zitās pilsetās: wījas gr.-bodis.
Uf lauteem: pee pag.-walb. mahzitateem, skolotajeem, uc.

6. gads.

Rīgā, 3. dezembri.

Raksta ar peesuhstichanu par pasti:

Ar Peelikumu: par gadu 4 rub., bej peelif. 2 rub. 60 f.
Ar Peelikuma: par 1/2 gadu 2 r. 20 f., bej peelif. 1 r. 40 f.
Raksta ekspedizija un grahmatu bodēs sanemot:
Ar Peelikumu: par gadu 3 rub. 50 f., bej peelif. 2 rub.
Ar Peelikumu: par 1/2 gadu 1 r. 80 f., bej peelif. 1 r. 10 f.
Peelikums ween par gadu 1 r. 50 f., par 1/2 gadu 80 fap.

№ 49. Lihds ar Baltijas Semkopi it nedetas isnahf Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kawekli; 1880.
maksā 1 rub. 50 fap. par gadu, 80 fap. par pusgadu.

Luhdsjam zeen. „Baltijas Semkopja“ lihdsstrahd-
neekus un latru lam lahdi sīnojumi un raksteeni, kas derigi
sichai lapai, mums tos aridjan turplikam peesuhstit, bet tikai
jem schahdas adreses:

„Baltijas Semkopja“ administrācijai un
ekspedizijai, Rīgā.

Saimneezibas nodafa.

Par panahkumeem no skunstigu mehslu fuh- doschanas.

Kur rasees tagad wehl Latwija semkopis, kas nebuhtu dsirdejis
skunstigus mehslus daubsinam un warbuht ari wehl wairak smahdejam?
Es sinu ar, ka ziti no muhsu lasitajeem jau dasch daschadus no wineem
leetajuschi un wehl leeta. Daschi atraduschi, ka tee tehrinu un puh-
linu papilnam atmafajuschi. Daschs semkopis, lauku ar skunstigeem
mehsleem fuhdodams, warbuht buhs weenu strihpu schlehrjam zauri
tihscham neaplaisitu atstahjis un pawajarā preezajees, zil daudf jalaki
un stipraki fasehluse labiba fuhdotās weetas, ne ka tai nesuhdotā
strihpā. Bet zil labibas isnahzis wairak no puhraweetas fuhdotas
druwas, ne ka no nesuhdotās strihpas un waj jeb zil auglu wehrtiba
leelata par skunstigu fuhdu apgahdaschanas tehrinu, — netizu, ka no
muhsu Latwju semkopjeem lahds to buhs pilnigi ismehrijis un ap-
rehkinajis. Latweeschu laikrasts es lihds sichim skaitlus, kas buhtu
peerahdijuschi, zil lahds zaur skunstigeem mehseem wairak labuma pa-
nahzis, ne-esmu usgahjis.

Deenwidus-Widsemes semkopju beedribas sehdeschana Rīgā,
11. oktobri sch. g., bija apmekleta no 10 beedreem un lahdeem weeseem.
Pehz preekshimetas kahrtibas ejot starp zitahm leetahm klahrbuhdamee
ihpaschi isslaidroja, ko katris pagahjuschi saimneefochanas gada zaur
fuhdoschanu ar skunstigeem-mehsleem panahzis. Turklahst tapa wiseem,
kas ar scheem mehseem darbojajs, loti eewehrojami padomi isteikti un
ar skaitteem parahdits, ka fuhdoschana rentejusees. Schahs finas nu
es schē gribu atstahsit.

Tik eepreeksh luhdsu lasitajus, nesabihtees, kad fateelahs ar
wahrdeem, ka superfosfats, fosfors, kimija (t. i. ta siniba, kas mahza
par dabas leetu eefschigeem spehkeem un sabalitam weelahm), kili-
jalpeters un amonjaks, bet tos eelikt wehra, lai gan wini Latweetim
nebuht newaid pa mehlei. Kas skunstimehslu wehrtibu grib mahzet
noswehrt, tam papreeksh winus un winu fastahwes weelus wajag
eefpeht pee wahrda nosaukt.

Sapulzes lozekli wisi apleezina, ka wineem ar tahdeem skunsti-
geem mehseem, kuru spehks ir fosforsahbe, schogad pee seemas sehjas
deesgan lawi ideweess.

Rīgas politeknikas kemistlas promes stanzijas preekshneeks, profe-
jors Thoms'a kungs, stahsta par ismehginajumeem eefsch labas mahla
femes Widus-Kursēm schā:

Weenam gabalam semes, kas tilpat stala-fuhdu dabujis, ka wifs
lauks, tapis 1 mais superfosfata uskafits wirsū. Schis ar super-
fosfatu fuhdotais gabals esot no puhraweetas 4 lihds 5 puhri wairak
isdewis, ka atlituschais, ar stalu-fuhdeem ween fuhdotais lauks, jebchu
wifs tehrinich par wineem jau ar 1 lihds 1 1/2 puhreem aismakfats

bijis. Turklahst wehl schi gabala rudsi bijuschi nedelu agrak plaujami.
Zita muischa Kursēm druwu kreetni ar stalu-fuhdeem fuhdojuschi un
tad wehl ar 1/4 (weenu zetortdaku) maisa 14 procentu superfosfata us
puhraweetu. Kad nu maisa zetortdaka 60 mahzinas iwer, tad winā
ir lahds 8 mahzinas uhdeni kausejamas fosforsahbes. Ta pate
druwa, tur, kur stalu-fuhdus ween dabujusi, 3 lihds 4 puhrus kweeschu
no puhraweetas masak isdewuse. Bet kad nu 4 puhros kweeschu
5 mahzinahm un salmōs ar wehl labai dakai fosforsahbes atrastees
wajag, tad rehkinums israhda, ka wifs zaur skunstigeem mehseem semē
eelikts fosfors zaur nokoptu labibu atkal ir aifwestis tizis. Thoms'a k.
tadeht dod to padomu, tani widuzi nemt pus maisa superfosfata us
puhraweetu un tikai pus tif daudf stala-fuhdu, ka schogad.

Rīgas politeknikas semkopibas profesors Dr. Wolffs stahsta no
Pehtermuischas, pee Olaines, par schahdeem panahkumeem.

Tur tapis lihds ar papuwi weens gabals preeksh sahles atkafita
lauka ar fastahbuschu purwainu smilts semi usplehks un fuhdots ar 1
maisū 14-prozentiga superfosfata un 1 maisū Stajurtes kainita (t. i.
fortes skunstigu mehslu, kas nesatura fosfora, bet kuras derigo weelu fauz
kali). No puhraweetas seemas labibas rudeni isfuhluschi 13 puhrus
wairak, ka no puhraweetas aplahrteja lauka.

No puhraweetas seemas sehjas rudeni isfuhluschi 13 puhrus, jeb
5 puhri wairak, ka no aplahrtejas nesuhdotas druwas, kamehr minetee
mehsli 8 rubtus maksajuschi.

Kartupekus stahdot, wagās eefaisjuschi maisijumu no: 1 maisa
20-prozentiga superfosfata, 1 maisū kilijalpetra un 10 maisus labu
fauzu semju. Schis maisijums peetizis 2 1/2 puhraweetahm lauka un
maksajis 31 rub. (kilijalpeters 24 rub. un superfosfats 7). Lai gan
wifs lauks bijis stipri fuhdots, tomehr, kur schē skunstimehslu wirsū
nohtuschi, 70 puhri wairak sawahkti. Turklahst pee skunstimehslu fuh-
daja kartupekeem wairak stehrkelu manijuschi.

Pee wasaras labibas schogad Pehtermuischā no superfosfata naw
ne lahda labuma redsejuschi, tadeht ka pawasaras widu koti faufs bijis.

Turpretim deesgan labuma panahkuschi ar tahdeem skunstimehseem,
kas augus baro ar noslahpedama gaisa weeleem. Tee tiklab palihdse-
juschi 30. aprili sehtam mistrum, jeb maisijumam no meescheem un
ausahm, ka ari maija beigās issehtheem meescheem. Schos fuhdus dabu-
juschas meeschauzas nedelu agrak gatawas nahluschas, ka zitas, bet
meeschu nē. No scho skunstimehslu fortehm Dr. Wolffs dehwe par loti
derigu Rīgas gahjes fabrika isgatawotu sehweksahbu amonjaku. Scho
winisch par tilpat labu atshits, ka kilijalpetri, kas arweenu dahrgaki
ja-aismakfajot, bet lam ari masak noslahpedama gaisa esot. No abahm
fortehm tapuschas it us puhraweetu 30 mahzinas iskafitas un reisā
ar sehllu ee-ezetas.

Weens no klahrbuhdameem kungeem apleezina, ka ar sehweksahbu
amonjaku fuhdotai sahlei un lapaineem augeem, pee kureem kahposti
peeskaitami, daudf wairak un sakalas lapas robotees, bet zitam kungam,
kas sehweksahbu amonjaku lopā ar kaulu-milteem leetajis, kahposti gan
stipri lapās, bet ne tahdā pascha mehra galwinās auguschi.

Thoms'a kgs dara usmanigus, ka labam sehweksahbam amonja-
kam wajagot balti-pelelam iskatitees, bet ja winisch eedfeltens israhdo-
tees, tad winā atrobotees arsens, schahdigs weels, kas no wina gan
atschkirams esot. Thoms'a k. tahlaf sata, ka nederot preeksh iskafis-
chanas sehweksahbo amonjaku ar pelneem, jeb zitu lahdu leetu maisit,
kurā kali jeb kalkis atrodahs. Schēe dimi weeli, ar sehweksahbi sa-

weenodamees, isbjenot amonjatu, kas twaifs buhdams isgaro, pirms seme un augi wina spehji usnemt.

Schwelstahba amonjata ihpafchibas isflaidrot beidfis, Thoms'a f. issafa sawas domas par dskumu, lihds kuram superfosfati semē eestrah-bajami. Winsch sata tā:

Superfosfati top wifur, kur irdena seme, dsiki ee-ezeti, waj nu ihfi preeksch sehichanas jeb lihds ar sehllu, un ir panahfts, ka schahda isbarischana ir deesgan laba. Par labaku, fewischki lipigās mahlu semēs, top flaweta superfosfata eearichana 4 lihds 5 zelli dsiki. Schini dsikumā wiswairaf ispleeschahs jaunās augu fahnites un tad tur tuhli ar patihkamu baribu fastopahs. Zitadi, ihpafchi zeets mahls, ee-ezetu mehllu fosforischabi turpat semēs wirskahrta aistura un wina leelā sausumā augeem mas ko lihdsfēt war. Preeksch wafarajeem buhs superfosfatu jau rudeni ceart, jebfchu ziti atradufchi, ka ne ko nestahde, winau reije ar sehllu eemaisit.

Behz tam Dr. Wolffa f. sapulzetos uf to usmanigus dara, zil dauds leelaks labums eemantojams no kaulu-milteem, ne tā no superfosfata. Sinams ir, sata winsch, ka superfosfata spehls jo ahtri pee muhsu druwās augeem redsams, tadehl ka wina fosforischabe weegli uhdeni isluhst un tahdā buhschanā no augeem tuhli war eesuhkta un isleetata tapt. Bet kaulu-miltōs scha flahbe atrodahs tahdā buhschanā, ka uhdens winau tik ar zitu weelu un ar truhdeschanas palihdsibu un tapehzi tik ar laifu eespehji eesich few usnemt un augeem atdot. Turpreti atkal kaulu-miltus pehrfot pehzi tagadejas zenas dabu 1 pudu jeb 40 mahzinas flaidras fosforischabes ar 4 mahzinhām noslahpedama gaisa par 5 rubleem un 28 kapeikahm, kamehr paschu labako 14 procentu superfosfatu apgahdojot, tagad par til pat dauds fosforischabes un wehl bes noslahpedama gaisa jau 5 rub. un 71 kap. jamafja. Ihpafchi weeglās smilts semēs, kas uhdeni ahri zauri laisch, leeliski usuahfdams uhdenis newar tahdu pamafahm kusdamu fosforischabi, kahda kaulu-miltōs, leelakā mehra lihds nemt, kas gan waretu notikt ar tahdu, kas tuhli isluhst.

Behtermuischās druwā, kas kreetni ar stala-suhdeem un 3/4 maifa kaulu-miltu uf puhraweetu mehstota taya, ahbolinich pehzi rudseem dauds labaki isdewahs, kā druwā, kur kaulu-miltu weetā bija wefels maifs 14-prozentiga superfosfata flahst peedots.

Beidfot top tas jautajeens pahripreests, waj waretu preeksch suhdoschanas ar superfosfatu weenu widuweju mehru (Normalmaah) no-teikt, kas arween buhtu derigs. Sapulze weenohahs, ka derigais suhdoschanas mehrs mainotees gan pehzi semes labuma, gan pehzi winas eesuhdoschanas, bet ja schihs ihpafchibas esot widejas, tad warot 1 maifu augstgrahdiga, jeb 1 1/2 maifa semgrahdiga superfosfata un tapat 1 maifu kaulu-miltu uf puhraweetu treschā jeb zetortā gadā pehzi suhdoschanas ar stala-suhdeem par tahdu derigu wideju mehru atfihst.

Wispahriga data.

Ihfs isflaidrojums „skolas-awifes“ leetā.

„Skolas-awise“ naw wehl peedsimusi, juu pehlejs kahjās, kas nemahs to „Baltijas Semkopja“ 47. numurā pagalam nogahst un modinat kauschu neustizibu pret nodomato darbu, lai nebuhtu warbuht nemas eespehjamis, to usnemt un sirahdat, un Latweescheem buhtu jayaleek un ja-isteek ar uf preekschu bes sawas ihpafchās „skolas-awifes.“ Waj winam isdofees, scho mehrti panahft, par to ir jāschaubahs, bet to gan war bes kahdas schaubifchanahs fazit, ka tee lihdsjekli ir wifai atmetami, ar ko winsch doma to isdarit, jo tee naw ne kas zits, kā tihfcha pateesibas pahrgrosichana un nopectnu leetu apmeh-dischana. Ka pateesi tā ir, to peerahdit naw gruhti.

„Pasinojumā un luhgumā,“ kas „Latw. taut. beedr.“ 40. num. lasams un wehlat tika uf ihpafchās lapinas „draudfchu skolu-waldibahm“ peesuhstits, biju fazijis: „Uf sawas awifes paplaschinaschanu biju jau tā tā domajis, tomehr nebiju wis wehl par to skaidribā, kahdā sinā to isdarit, un tadehl schis ustizibas parahbijums, par ko scho issafu Walmeeras aprinka skolotaju-konferenzei jo firnigu pateizibu, palika mon par zela-rahbitaju, kur buhs it ihpafchi sawas tautas un sawu agrako amata-beedru wajahfihahm kalpot.“ — No ta wehl nedsimuschahs „skolas-awifes“ pehlejs istaifijis: „Sp. f. issafa

W. skol. sapulzei firnigu pateizibu, ka ta tai brihdi, kad winsch par T. b. paplaschinaschanu jau sen gabus domadams tomehr newarejis isgubrot, kā to isdarit, esot nu israhwusi to no nedeenam, tam par zela rahbitaju usmejdamees.“ — Tahlat manā „pasinojumā un luhgumā“ ir lasams: „Schis femais zens tad nu neatkauj wis wairaf solit, kā tifai weenu lihds dimi „skolas-lapas“ par mehnest, bet kad tas pats femais zens atkal padara leelakam lasitaju pulkam awifes tureschanu par eespehjamu, ne kā ta waretu notikt, ja zens buhtu awifes leelumam lihds pa-augstinats, tad gan jazere u. t. t.“ Schos teikumus atrodam „Baltijas Semkopi“ tā atstahstitus: „Sp. f. tautas labklahschanahs labad nepa-augstina wis sawas awifes malfu; bet par to paschu ar newarot solit wairaf kā weenu — un kahdreif dimas „skolas-lapas.“ Ta pati senaka zena padarot awifes tureschanu loti pee-eijamu un tadehl pehzi Sp. f. dontahm abonentu skaitlam wajadsetu eewehrojami augt, tā ka waretu jo projam domat uf Tautas beedra paplaschinaschanu. „Schis ir tas mehrtis, pehzi kura mums jadsenahs“, sata Sp. f. un scha mehrti panahfichana stahw, tauta un skolotaji, juhju rokās; tadehl skolotajeem leelā mehra japeedalahs pee scha mehrti panahfichanas, par ko Sp. fgam, kā pats sata, preeks un gods.“ — Tā gaidamahs „skolas-awifes“ pehlejs atstahsta to, ko „pasinojumā un luhgumā“ lasijis, un uf tahdeem tihfchi pahrgrositeem teikumeem tad nu winsch dibina sawus spreedumus!! Al, pateesiba, waj tu teescham tik breesmiga, ka schis wihrs naw spehjis tew ne pa wifam azis skatitees?!!

Ar to naw gan, ka manu „pasinojumu un luhgumu“ tihfchi pahrgrositu atstahstijis, wehl nedsimuschahs „skolas-awifes“ pehlejs nemahs scho to gluschi is pascha sapneem un eedomahm ween smeltu laudin preekschā zelt un ar eeteikt, kā schi „skolas-awise“ buhschot bes zitahm wainahm ar koti dahrga, un raksta tā: „... isnahf tifai paleelinats Latw. t. beedr. peelikums pehzi Sp. f. apsolijuma warbuht lihds 18 reif par gadu, kur buhs warbuht 18 pusloksnes (tas ir 9 wefelas loksnes) preeksch skolahm nowehletas. Zai nu skolotajs eeguhlu schahs lotwiflu skolu sinu loksnes, tam jaisstehre 235 kap. un jatura waj gribofcham waj negribofcham T. beedr. Tam katra skolas sinu loksne malfahs 26 kap. — Spalwinam ta zena isleekahs lehta — bet waj wehl kur atrodama til dahrga latwifla grahmata! Pat breesmigi dahrgahs, neafahs nahtras par kapeiku lehtakas.“ — Ja nu winsch buhtu daudsmaj pateesibas draugs, tad tam buhtu jafastahda schahds rehliks: „Latw. t. b.“ nefs 52 loksnes, „peelikums“ 26 loksnes, „skolas-awise“ 9 loksnes un „missiones-lapa“ 6 loksnes, tas ir 93 loksnes un par wiiju to naw wairaf jamafja, kā tifai 175 kap., jo pahrejahs 60 kap. naw awifes malfu, bet pafkes-nauda, zaur ko weena wefela loksne nemafja wehl pilnas 2 kap. — Waj gan til lehta grahmata buhs wehl kur zitur dabujama?

„Latw. taut. beedra“ „skolas-awifes“ pehlejs neleekahs buht nemas redsejis, jo winsch pats sata, ka dabujis pirmo sinu par nodomato „skolas-awifes“ dibinaschanu no skolu-waldibahm (ne wis, kā winsch aplam stahsta, „bainizas lungeem“) dauds wehlat peesuhst-tohm lapinahm, lai gan „pasinojums un luhgums“ bija jau agrak „Tautas beedri“ lasams. Tomehr schis wihrs nemahs par „Tautas beedri“ spreest un stahlit, ka nu gribot „warbuht dedfīgahs skolas labklahschanu kopdamahs rindinas, dot fajauktas ar Taut. beedr. pelawahm.“ — Waj tahdu bes paschas leetas pahfichanas isdotu spreedumu klausotees gan nebuhs tihri newilfchu jadoma, ka tahds spreedeis laitam jau tā apradis ar „pelawahm“, ka tas tura wisu, ka nepafihst un naw redsejis, tifai par „pelawu blahleem, no ka tam buhs gribofcham negribofcham jagrausch, ja til eedroschinasjees daudsmaj tuwotees? — —

It kā pati nodomata „skolas-awifes“ dibinaschana, tā ar Walmeeras aprinka skolotaju-konferenze, kas pee ta usmudinajusi, ir aisdewusi schim „skolas-awifes“ pretineekam un pehlejam leelu leelahs dufmas, ko tas nu igahsch stahstidams, ka schahs sapulzes lozekli bijufchi gluschi bes kahdas patstahwibas, ka tee peenehmufchi Bernhardt f. preekschlikumu tifai gribedami winam preeku darit un ne wis paschas leetas dehl. Balsoschana par scho preekschlikumu notifusi zaur pazelshanos no krehfleem, pee ka tad tee droschakee palikuschi ziteem aif muguras paslehpufchees sehichot. To istahstijis winsch israhsta tā Walmeeras aprinka tā ar wifas Latwifas skolotajeem schahdu leezibuf: „Starp skolotajeem ir dauds tahdu, kuri (kas?) til tahl no flihdufchi, ka teem pastahwigas, spehzigas darbibas un

jaunas brijwas dšihmes eedomas lihds pamateem issu-
dufšas. Šhi ir wifur fajuhama, breefmiga leeta.“
— Zit taht Walmeeras aprinka un wifas Latwijas skolotaji atšihš
šho leezibu preefšch femis par taifnu un pelnitu, tas ir wehl jano-
gaida, bet la preefšch pašča winaš israfšitaja, kas fauzahš par
Walmeeras aprinka skolotaju-konferenzes dalibneeku, šhi leeziba ir
wahrdu pehz wahrda uš pateefšbas dibinata, par to gan naw wairs
to šhaubitees, jo wifšch naw pretojees Bernhardt l. preefšchlikumam,
lai gan nebijis ar to weenšs prahšs, un parahda to pašču drofšhibu,
kas to laifam pašubinajuš, paliki konferenzē aif zitu muguras sehšot,
ar tagad, eelidams fawu pelšchanas-rafšu glufšhi beš kahda parafšta
„Baltijas Semkopi.“*) — Pateefšba, gaisma un atklatiba leefahš
buht šhim fungam tahš wisleelafahš eenaidneezes. — —

Wifam tam par špihti, to šhis aif zitu muguras un katra finā
tumšiba drofšchais waronis „skolas-awifš“ apfardams fajijis, wifšch
taf grib israhdbitees beidjot par paščas leetas draugu un lufšo eeteikt
mihšteem wahrdem, ka tas wehlejotees gan redset pee Latweešcheem
ihpašču „skolas-awifš“, bet tai wajagot buht paštahwigai un ne wis
ar kahdu zitu faweenotai. Tas nu fšau deefgan jauki, bet gaismā
apfštatot tas naw ne kas zits, kā paščas leetas nahwiga eenihdešchana
un ihfošchana, wifnu jau preefšch dšimšchanaš nomahft. Wairaf kā
weens latwifšs laifrafšis ir jau tifa ihpafšam mehrtam dibinats,
bet ne weens no teem nešpehja paštahwet: teem bija waj nu pa wifam
ja-aišmeeg jeb janem politifa palihgā, jo muhju laifš ir un paleel it
ihpašchi politifšs, lai nu ta politifa, pehz ka katris dšenahš, buhtu
wispahriigo femes un tautas jeb ar tifa wina pašča perfonifšo
labumu weizinataja. To eewehrojot tad nu waretu gan fajit, ka no-
doma dibinat ihpašču Latweešču „skolas-awifš“ ir gan fšekulazija,
tomehr ne wis tahda, par kahdu „skolas-awifš“ pehlejš grib to noteikt,
bet tahda, kas ušnemta tautas labā un uš „Tautas beedra“ mafju,
lai laudis tiftu peelabinati pee fšchahš tift loti fšwarigahš dšihwes-
nodafas nopeenafas eewehrošchanaš un kofšchanaš. Kad šhis mehrtis
buhš panahfts, tad ar tas laifš buhš klahft, fur paštahwiga „skolas-
awifš“ warehš zeret uš drofču paštahwešchamu, un tad nekawefšchos,
kā jau „pašnojumā un kuhgumā“ tifu fajijis, ne fšundas, pahrwehrt,
ja wajadfišs, wifnu „Latw. tautas beedr.“ par fšaidru „skolas-awifš“,
zaur to gadā ne-ifnahftu tift ween 9, bet warbuht 90 lofšnes fškolahm
falpojošču rafšu. Šho brijdi wehl neturu ta par eešpehjamu, bet
tadehl tomehr loti preezatos, ja tagad aif zitu muguras un tumšiba tift
drofšchais brunineekš ušnemtos un paštrahdatu gaismā, to tumšiba
fšehpees par it weegli padaramu noteiz.

No faween brahleem, Latweešcheem, tizu teefšam, ka teem
newar wairs fšmittis azis laifit, un tadehl ar drofchi zereju, ka wini
finahš it labi nofwehrt, to „skolas-awifš“ pehlejš gribejš zaur fawu
rafšu panahft. G. Spalwinšch.

Zeemakufulitis „Balt. Semk.“ zeta-fomai**).

Paldees, daudšreif paldees, mihšo Semkopi, ka Tu weenmehrt
tahds uftizams eif un nemitedamees no Dawas dšimuma deenas lihds
fšchodeen, katra nedelu weenreif pee manim ataulefšcho. Pee tam
Dewim ta teizama ihpašchiba, ka Tu weenmehrt lihds atšleep berigas
mahzibas un patihlamanš mehrtis. Kad nu es jau daudš, itin daudš
efmu baudijis no Dawa zeemakufula, tad tagad, fur es ihpašchi kahdu
retafu kumofšnu notwehrtis, kuhdju, to kā dahwamu no manim peenemt.

Laika rintens bija fahzis 27. oktobra rihtu atšcheteret, tad no
meega mahtes aifahm preezhlos. Uš tam biju jau fen gaidijis; tam-
dehl ari, tift lihds laika mehrtis 11. stundu rahdija, biju jau pats fa-
puzejees, pahdšis, lofšchitis lešchizā eejuhgtš, ar kuru fahku wifinatees.

Nu, zeen. lafitaji ja gribi finat, furp es tā fapuzejees laidu, tad
fehdees man lihdsas, tad dab.š redset, to laimes mahmulina pee-
fšchirs.

Uš paštes zetu, kas wed no Walmeeres uš Behrnawu, ušbrauku-
fšchi, jau eeraugam fwehtku-drahnāš tehrpušchos la udis itin naigi tahlat
fekojam, gan kahjahm, gan braufšchus. Laidahm ir mehrtis, no Rujenes
paštes teem lihds. Tad kahdas 4 1/4 werstes nobraufšchi, eeraugam
kreifā pušē 50—60 fofu atklatu, jaunu ehfu, kuru fšfneegt ir bijis
wifnu brauzeju un kahjeneeku mehrtis. Tur ir mehrtis eegreeschamees.

*) Waj rafšteens ar jeb beš parafšta, iraid glufšhi weenalga. Tiftai faturš
jaerwehro, ne parafšis. To kuhdšam eewehrot. Re b.

***) Redatizijas maimas dehl šhis fšimofums magenit aiflaweejes.

No ahreenes minetu ehfu apfšlatidami, eewehrojām, ka nams
prahwš, augšis, leeleem logeem un daili ifgresnots. Dafšchabus ifgres-
nojumus redjam ir gar jumta malahm un gehweles galeem. Trihš
fšalti fšuršteni, diwi eebuhweti — zaur meifšara newatu nepabeigti —
balloni un wifš peeminetais katram eewehrotajam kriht azis un dob
to fajehgu, ka fšchē ne materials, ne darba fšpehki naw taupiti. Tā
nams jau no ahreenes dod jauku, dailu, lepnu ifskatu un lihdsinajahš
tā fškot pilei.

Zaur laufču druhimu fšpeesdamees, teefam no preefšchitabas pa
kreifu roku zaur diwpušē weramahm burwim fahnu ifšabā. Šchē
dabonam finat, ka šhis nams ir ušzeltis zaur muhju zeen. dšimtkungu
ušmudinafchamu un peepalihdšis, Ronu- un Dihfer-mafštei par otro
pagafša-fšolu un ka fšchi deena iraid nodomata wina eefwehtifchana.

Kamehr wehl naw fahfta eefwehtifchanaš zeremonija, apfštatifim
ahkas eefšchpušē. Šchi ifšaba, kurā fšahwam, un ta zaur seenu fšchirta
otra ifšaba ešot preefšch fškolotaja eerihkotas. Prahwajās ifšabās, tam, no
klafes atnahkufšam, gan buhš eešpehjamš atpuhštees, ka ari meefigi un
garigi fšiprinates. Tahlat eewehrojām, ka nama otra galā atronahš
klafes ifšaba un tai lihdsahš puitu un meitenu gulamas ifšabas. Par
fšchihu ruhmehm fajafa: winaš buhš — uš behrnu fšaitu rangot —
ruhmitas, zaur lam tad ari laba wefeliga gaisa un labas gaismas
netruhšs; podu krahšnes dos wajadfiigo fšitumu un durwis, kas wifas
uš diwjahm pušehm weramas, palihdš behrneem beš fšpeeschanaš tift
ahra un eefšchā. Beš fšchihu peeminetahm ruhmehm atronahš wehl
klafei galā behrnu ehdamā ifšaba un diwi ehdeenu peeleefami kambari-
fšchi, plihšes ifšaba un diwi porufšchi. Šcho riš (buhwes planu) taifšijis
muhju zeen. dšimtkungs, kuru muhju abju wafštu waldibas apfšiprina-
jušchahš.

Ari par zitam fškolas wajadšibahm iraid gahdats. Par fškolotaju
peenemšs kahds zitreifejšs Wallas pagafšu fškolotaju fšeminarijas audfšelnis.
Školas galdi ešot, pehz jaunlaiku konftrukzijas, pee galdneeka apfšteleti.
Diwas leelas, daili mirdsedamas lampas karajahš klafē. Tā wifš ar
fšaprafchamu eerihlots.

Pulkšten 1/22, tad augštee fwehtku dalibneeki (dšimtkungs ar fawu
familiju, mahzitas u. w. z.) bija eeradufšees, fahfahš eefwehtifchanaš
zeremonija ar kahdu wairaf, balšigu dšeesminu, kuru dšeedaja muhju
wezais fškolotajš J. kungs ar abu wafštju kreetnafajeem fškoleneem.
Pehz tam mahzittajš Schlu. l. fauja preefšchā kahdus uš tahš deenas
fšhmejušchos dšeesmas wahrdus, to fwehtku weefi ar pazeltahm fširdim
dšeedaja. Pehz fšchihš dšeesmas nolafšija mahzittajš to bihbeles pantu,
kas atronahš apufštula Pahwila grahm., Korinteescheem rafšitā,
15. nodalā un 58. peršchā. Pa datāi uš to dibinadamees, runaja fawu
eefwehtifchanaš runu.

Pehz tam dšeedaja draudšes fškolotajš ar dafšcheem fškoleneem
fšchet-balšigu dšeesminu un tad runaja Šch. l. kahdus wahrdus, ar
lam beidjahš eešwehtifchanaš fwehtku pirmā dala.

Preefšch otras fwehtku nodalas bija ifredjētš goda-meelafšs.
Šcho iirihkottajš bija atkal muhju labdaris zeen. E. fon Wenfenkampff
leefšklungs. Walfites dalibneeki bija pats dšimtkungs ar fawu familiju,
abju wafštju fšaimneeki un pagafšu weetneeki. Beš teem wehl bija
eeluhgti mahzittajš, draudšes fškolotajš u. w. z.

Pušehdahm zeen. dšimtkungs pee glahšes peeššandinajis runaja pa-
fšubinadams wifus uš beedrošchanaš. Zif leelu labumu fšabeedrošchanaš
nešot, to peerahdot fšchis fšaltais nams; jo ne wifšch, ne ari wafštes
weeni buhtu fšpehjušchi tahdu ehfu ušzelt. Tahlat tas ari teizis, ka
wehlejotees, ka ta fajite, kas winus (wafštes ar wifnu) fajitijufš, ka ta
ari turplifam ne-ifirtu, bet jo projam paštahwetu un ka ir tee behrnini
tani jaunufšzeltā fšolā uš tam taptu mahziti*). Nunu beidjot wifš
galda weefi ušfaukufšchi trihš reifes fštanu hurah un tulfšchofufšchi pa
glahšitei wifna. Pehz tam kahds fšchejeenes fšaimneekš runajis kahdus
wahrdus, dodams ihfu wehšturigu pahrfškatu par abahm wafštehm, to
ari padatāi lafitajeem pašneegjču. Šchahfchalas ušejot, ja atzerotees
atpafat kahdus 60 gadus uš Roneefšču un Dihereefšču dšihwi, fur tee
winšs klaušibas laifšs apafšch bahrgu kungu waldibas mitufšchi. Dar-
bineeki tikušchi no fšahrafšteem ar nuhjahm un pahtagahm afšnim fšli.
Šaimneeki peefšpeesti ar waru mahjas waldit. Uš maifšes truhkuma,
tikušchi rudš pa pušei ar pelawahm fajaukti un tad maifše zepta, kura
pa „gruhdeš“ dehmeta. Ar afarahm tee wafaršs gulet eedami zetortu

*) Katris muifšneekš israhda tahdu wehlešchanaš un zenschahš to aribjan
panahft. Re b.

luhgschenu flaitijufchi: „Muhfu deenifchu maifi dob mums fchodeen.“ Zfpandusehs wehst, abas walstes esot pahrgahjuschas zita lunga ihpa-fchumã. Gemihneeki ar leelu preeku weens otram to finu stahstijufchi uf labu waldbneeku zeredami, un teefcham tã ari notizis. „Menfena“ — newaredami Mensenkampff iffault — muhfu tagadeja dñimtlunga nelaika tehwa waldbibai fahfotees, ari bijufi tuhlin wina fchehlaftiba manama. Klehfu meireem tapis aifleegets, strahdbneekus ar pahrtagahm fñt. Saimneekem kluwis nolikt deenu flaits, kas teem bijis jaklaufa. Kam firgi waj fehla truhfufi, teem ta tifufi no muifchas dota. Reti lahdam fchi palihdñiba ne-esot bijufi wajadfiga. Wehlati, dñimtbuhfchenu atzetot, tas atlaidis faimneekus uf mehremu, warot teift pat lehtu renti, zaur kam teem ari esot bijis eefpehjam, mahjas, til lihdi dñimtlunga tahs pahrdewis, uf dñimtu pirft. Bef tam tas ari abahm walstehm dahwinajis 9 balderi leelu mahju preefch ffolas. Kad preefch maf gadeem ta wehst atnahfufe, ka dñimtlunga miris, tad wif ar flum-jahm to ufnehmufchi. Zhpafchas behdas teem kruhtis zehlfufchahs, kad kahda atgadibeena dehl wineem naw bijis eefpehjam, fawa labbara dahrgas meefas uf muhfigu dufas weetu pawadit. — Runatajs ari aifrahbijis uf to, ka ir nelaika dehl, muhfu tagadejs dñimtlunga, pilnigu atfihfchenu un mihleñibu pelnijis. Jau pee wezu flolu eefchfigas pahrlabofchanas tas palihdñeji leelifti, gan ar derigeem padomeem, gan ar leetajameem rublifcheem, fo ar mihlu prahtu dewis. Tã ari pee teefas namu ufzefchanas wina nopelni ne-esot masi. Zhpafchu wehribu uf ifgñitibu lidams, wifch abas walstes ufzefchajis, fcho otro flolas namu zelt, preefch kam tas wifu materialu dewis, meifaram pufi mafajis un wehl pufi no flolotaja lones ufnehmees dot, kamehr pats dñihwofchot. Wifu to labdaribu dehl tam nahfotees „leel, leel paldees“ un lai wif meelafia dalibneeki tam uffauzot trihs reifes hurah! — Preeka iffauzeeni atfkanejuschi no wifu weefu luhpahm. Uf tam atkal dascha glahñite wihna tufchota. Pehz tam wehl tifufchas jautras farunas weftas par agrafejeem un tagadejeem laifeem. Ar to ari beigufehs otra fwehtku data — goda-meelafis. —

Swehtku treschã jeb pehdigã data fahlahs ar kahdu wairaf bal-figu dñeefminu, kuru daschi flolotaji un ir pats dñimtlunga dñeefdaja. Pehz tam atfkaneja — ar atkafchenu no pehrminderleeklunga jeb muhfu dñimtlunga — wijoku ftanas. Pirmas pahris greefahs pa iftabu rinki, fawas kahjas pehz muftas ziladami, un tee bija — leel-funga ar leelmahti. Teefcham teizama preefchfime! Wini rahdija, ka ir pee wahjas muftas war jautri dñihwot — danzot, un ta tã darit naw aifleegets. Nu gahja tahtaf, tapat tã pa rubli „weefigõs wafarõs“ mehdi eet. Daschi danzoja, ziti dñehra glahñi alus waj puntfcha, netruhka ir tahdu, kas par finigahm leetahm farunajahs un tã fawas fmadfenes ftiprinaja. Tã tas gahja lihdi pullften 8, kad muhfu zeen. dñimtlunga ar fawu gimeni fchñibrahs un kureem projam brauzot pawaditaji wehl uffauza ftanu hurah! Tagad dñihwojam tapat ehrti tahtaf. Pullftenas bija 11, kad fawus mehtelus ufwilufchi aifdñefinajahm wehl daschu papihra zigarinu, tã ari kahdu tabaka ruliti un kahpam pa trepehm femẽ, flolai — preefch ka agrat fweedrus lehjuschi un turpmaf leefim un furã fchodeen til daudj preeka peedfihwojahm un ka auglus turplifam baudifim — „ardeewas“ dodami. A. J.

Druzinas par 3. draudjes-flolu.

Kã Latweefchi milfu foleem attihñiba uf preefchu eet, deefgan jau peerahdits, gan flolu, gan fadhñwes finã. Wifur dñenahs pehz ifgñitibas — gahda par flolahm, tã par ihñenahm attihñibas weizinatajahm. Pats par fewi faprotams, tã flolotajeem jastahjahs pirmã galã — jabuht zefwadeem. Bet waj wifur flolas ir tahdã kahrtibã, tã wajadsetu buht; waj flolotaji puhlejahs, tã peenahktos? . . . Uf fcho jautajeenu janolafch azis un jafaka: nẽ, ne wifur; atrodahs wehl katti, kur wadoni un wadamee dufs pagahjuschã gadu-fimtena meegu. — Pee tahdeem kakteem peeder ari 3. draudje. Kã tas pateefiba, peerahdñichu, 3. draudjes-flolu aprahñidams. Zitas flolas fchoreif pametifchu ne-eewehrotas. 3. draudje iraid lihdi 14 tuhft. dñehfeles; tã tad weena no leelafahm draudfehñ Wifsemẽ. Kã tahdai winai peenahktos gan par fawu draudjes-flolu zil ne zil wairaf gahdat. Flolas telpas ir glufchi nepilnigas. Klase, kaut gan paprahwa, to-mehr newar ufñemt wairaf par 50 flolneeku. Tas nahf zaur to, tã klafes widu ir breefmigi leela krahfne, kaut gan gauschi maf deriga — kuras labad flolotajs newar flolneekus pahrfatit. Bet to tas gan

lihbfetu, ja klafi ir derigu taifitu; flolneeku flaits to nemañ nepagehr un kur tad meitenehm gulamo iftabu nemtu? Tagad meitenu gultas aif leelã krahñs blomas omuligi fhehpjahs. Pufenu gulamã iftaba ir til mafas, tã tani wairaf par 30 flolneekem telpas neatrod. Bef tam gulamã iftaba ir ari peefekamais kambaris preefch flolneeku uf-turas. Zr jauks ftats redfot flolneekus pusdeenu turam: katris fehñ jawã gultinã un zibinu un maifi khepi turedams tur glufchi ween-teefigi fawu maltiti. Kahds gaisf behrnu gulamã iftabã atrodams laftaji pajchi nopratihf. Naw ne kahds brihñums, ka arweenu eerau-gam faflimufchus flolneekus.

Wezafam flolotajam ir jauks dñihwollis: fahle, ehdamã un gu-lamã iftaba un wehl weefu iftaba; itin kundñifi. Kreewu walodas flolotajam weena, fema, prafta, aukfta behñinu iftabina no dasch dahadeem lopineem apdñihwota, kuri aif wezafã flolotaja grabafchahm it netrauzeti pa naktim weefigus wafarus ifrihfo. Kas weenam par daudj — otram par maf. —

Cefkatijimees tagad flolas wadonu, t. i. flolotaju darbofchanã un dñihwẽ.

Wezafais flolotajs, festeris D. lungs, ir ar fetmi kahdus — ja nemaldos — 18 gadus pa godam fawu amatu walfajis. D. fgs ir bijis zihñigs flolotajs un daudj ij faweem flolneekem uf augftahm flolahm pilnigi jagatawojis. Zr eetañijis dñeefdafchanas fori un pil-nigus auglus parahdijis. Bet tagad — tagad ar fchehlumu jauñluhfo fchis agrat ufzihñigais wihrs. Dñeefdafchanas foris nihñis; ufzihñiba pahrwefhtufees par pahfmihñibu un reakziju. Tagad, kur peenahktos D. fgam laika-garam lihdi fteigtees — wifch met azis uf pagahñni, teef aifgrahbts no tahs idejahm un dñenahs ar wifu firði un dñehfeli tahm kalpot. Skola eet ne uf preefchu, bet atpakaf. Skolneekus D. fgs tur par faku-dñinejeem, tupenu laftajeem un palihgeem pee lauku apfehñchanas, aifbildinadamees, tã flolneekem wajagot bef finibahm ari zitu fo labu mahzitees. Gauschi labs amats — jakus dñihf. Par flolneeku labumu D. f. gauschi maf ruhpejahs. Gulamã iftaba, kaut gan, tã peemineju, gauschi masa, top apdñihwota wehl ari no D. fga amatneekem, tã fkrudereem, kurpneekem, grahmatu-fehjeem un fegleneekem, kuri pa leelakai datai Schihbi un zits pehz zita uf-turahs. Schee ne wifai tihree amatneeki teef guldinati ar meitenehm weenã iftabã, kurahm winu weetas ja-apfopj.

Gauschi brangi!

Kã fadhñwes lozeklis D. f. peeder pee tã nofauktãs ftufulneeku partijas. Uf lapeizinahm ar kahdu fñihwera un kurpneeka fungu — ifeet, ir wina — war teift — if naktigais darbs. Zil tahda zaurahm naktim nomodã efofcha dñihwe wefelibai fahdiga, D. f. pats nopratihf, jeb labaki, jau tagad pats pee fewis pilnigi fajuht. Ar flolas wadifchenu D. f. maf intereeferejahs, kas peerahdahs zaur to, ka — ja laufchu walodahm tizam — wifch fchowafar gribejis ufñemt no 3. dñimneeka bruhñi, frogu un labu gabalu femes uf renti Pats par fewi faprotams, tã bruhweris, krodñneeks un femlopis newar flolotaja fwahrñus walfat, jo no mineteem amateem darba par daudj.

Sawã flolã jau wifch mahza gan Deema-wahrñus, bafñizas wehñturi un geografiju kreetni, tã tã flolneeki dabu pahri reifes ne ween latwifli, bet pat wahzifli wifu no weena lihdi otram galam zauri eet.

Zi fcheem fakteem mehñ redjam, tã D. f., kaut gan flolas-zeenigtehwa wahrdu neñs, tomehr naw wis itin zeenigs. (D. lungs mihlo, kad winu par zeen. tehwu godã). Buhtu gan laifs D. fgam, waj nu meft tagadejo fahwofli, jeb ari flolotaja wahrdu pee malas. Tad eetu wif pilnigi un kahrtigi un nebuhtu ziteem par peedauñfchenu.

Sinibu un Kreewu walodas flolotajs ir S. f.

Zil S. fgu pahñitu un zil par wina darbofchonos waru teift, tad wifch ir gan ar firði un dñehfeli fawam ufzitetam amatam no-dewees un ifpilda to ar fetmi, un ir no wifcem atfihfchenu ifpelnijis, bet top no D. f. deefgan aprofehchots un pat eenihdets. Kas eenaida eemeflis — naw gruhti ufminet. Spahrñons.

Wehl kahds wahrñinfch par gaidamo flolas-awifi.

Pirms eimu pee leetas apfpreefchanas, iffaku daudfahrtigu paldeews tam fgam, kurfch fchahs lapas 47. num., fem wirrafkta „kahds wahrñinfch par gaidamo flolas awifi,“ ir iffazijis minetã leetã teefcham kreetnas un pamatigas domas. Paldeews Jums, „nepañh-

stamais," ka ištā brijdi bijat nomodā un fawas domas par „skolas awises“ isdoschanu pamatigi issazijat, — ne wis tā, ka Spalwina f. no „faweem draugeem“ pabalstis un lihdsstrahdneekus usazinadams doma usfahkt.

Dabujusham sinas par jaunās skolas-awises dibinaschanu, aif preeka nemilshus jaeklaist. Sen apspreektais un no daudseem lihds-fajustais eedomš tagad dabujis kreetnu wirseenu! Un teesham, ja Sp. f. usazinajums Latvijas krechtu atraidihs atbalsi, tad waram droschi zeret, ka tautas dehli, ne pa simteem, bet teesham pa tuhsto-scheem kopā fadosees un mehginahs kreetno eedomu pabalstis. Bet, ja nu tahdā wihšē usfahktais „Bahbeles tornis“ dajchu schkehrstu un pretelku dehl nesekmesees, tad war brijdi notikt, ka fajauktee tauteschu pulki lihds ar Spalwina f. nearadihs peenahzigu „vreeku un godu,“ bet tufshas, bej tahdu skolas, jeb paidagogistu raksteenu, Tautas beedra lapas rokās turedami jauks: „Wed muhs tahlak!“

Kas to wareja domat un zeret, ka Latweem nepeezeeschami wajadīgais schurnals, jeb awise tehrypees „tahdā lapinā,“ un fahls jawu gaitu tur, no kureenes maj sekmu un auglu war gaidit. Schahdu peemehru pat pee leeltautam neatronam, kur buhtu paidagogisks laikratsis faweenots ar politisku un fadsihwes laikratu; ja ari ir wispušigs laikratsis, tad winsch sinibahm, mahkslai ween eerahda ihpafshas nodalas, jeb ari jawu programu ispilda femiischlās grahmatās. Netizu, waj Tautas beedris tahdā pašā garā strahdadams, kā lihds schim — prahtihš un špehs diweem mehrkeem (t. i. pašū „beedri“ un „skolas lapu,“ jeb „skolas-awisi“ wadit) iskalpot, kā to leeliskais nojaulums „skolas awise“ prahtihš!?

Ar scheem wahrdeem negribu aistikt „Tautas beedra“ nopelnus un slawu pee Latwju tautas, neds ari wina formata un eefshigā fatura paplaschinaschanai schkehrstus likt, — jo winam („T. b.“) ari ir laiks jawu stahwolkli labot, kā to pee ziteem laikratneem redsam. Es tilai paleeku pee fawa prinzipa, t. i. issaku fawas domas, ka labaki pehz eespehjas buhtu dibinat un isdot patitahwigu skolas awisi, jeb schurnalu. Zit leels swars un nopelnš schim laikratam buhtu pee Latwju tautas, to katris attihstibas zeenitajs un wezinatajs no-pratihs. — Tilai gribetu to peeminet, ka schahds laikratsis us „labas grunts“ buhtu dibinams, un par wina wadoneem tahdi wihri isredsfami, kuri pašchi pee muhsu tautas attihstibas tee dshwee lihds-strahdneeki, — tad tilai waretum zeret un gaidit, ka muhsu darbu apmeklehs „preeks un gods!“

Saprotams, ka pee scha darba weens maj ko eespehs, tamdeht pee wina jastahjajs ar kopigeem un kreetneem spehteem. Wirmee, kas pee schu darba-lawku waretu stahtees, — ir Latweeschu paidagogi — skolotaji. Ja lihds schim nepeektahstam un ne-eeskatam par gruhtu, smelt audseschanas lihdsjekus no sweschahm grahmatahm, — Kreewu jeb Wahzu, tad ari turpmat buhs eespehjams, schos lihdsjekus fawahkt un isteikt muhsu tautas walodā! Saleeschu Jekabs.

Dalshadas sinas.

No Gekshjemes.

Baltijas domehnu pahrwaldiba tiks issolitas us 18 gadeem schahdas Krona muišhas:

8. de z e m b r i š h. g.

Tufuma aprinki — Abawas muišha ar 1 frogu, Bauškas aprinki — Medema jeb Kirlawas-muišha ar 2 krogeem, Jaunselgawas aprinki — Rahrku-muišha ar 2 krogeem un Kalna-muišha ar 1 frogu.

17. de z e m b r i š h. g.

Tufuma aprinki — Osola-muišha ar 1 frogu, Kuldigas aprinki — Griku-muišha.

Bej schim muišchahm wehl tiks issoliti us 18 gadeem schahdi frogi: Kuldigas aprinki — Griku-muišhas Sedlu frogs. 19. de z e m b r i š h. g. pee Kuldigas pilsteefas un Dobeles aprinki: Jaun-Swirlawas Skrabu un Jaischun frogi 16. de z e m b r i š h. g. pee Katrinu-muišhas pagasta waldischanas.

Rigas Latw. beedribas teatri tika smehtdeen 30. nowembri Adolfa Barongšha „Dakteris Klaus,“ joku-luga 5 zehleendš, latw. no P. Plaweneeka israhdita. Wispahrigi nemot ja-atsihst, ka luga tika labi israhdita. Loti labi isdewahs Allunan šgam Dr. Klaus

kutscheeris Lubowstis. Tapat ari Wulf kundšenes Julija, Klein šbsei Marianna un Treu šbsei Marija itin brangi isdewahs. Ari ziti spehletaji, inemot Bruneneeka šgu, gan wairaf gan masaf peenahzīgā wihšē ispildija fawas lomas. Teatris bija koti labi apmeklets. Berams ka ši luga taps brijdā laikā ween atkal israhdita.

Rigas Latweeschu beedriba fawā general-fapuzē, smehtdeen, 30. nowembri eezehla par ši gada beedribas darischanu un rehlinu rewidenteem tos lungus: G. Puhziti, P. Plaweneeku, E. Zelmu, J. Leeloku, J. Daunbergi un J. Osolinu.

Par puhšineem „farkana krusa“ beedriba pehdeja lara laikā 14. nowembri pagodinati: Rigas pilsehtas dakteris, kolegijurahts Peteršennu un wispahrderiğahs kolegijas labdarigo eestahschu direktors Aleksandreja, Dr. Eduards Rutkowsky, ar 2. kl. Stanislawa ordeni; Rigas pagaidu aprinka dakteris, kolegijurahts J. Hollander, ar 3. kl. Stanislawa ordeni; Rigas 2. gildes tirgotajs Ferdinands Gelind ar šelta medaku, kas Stanislawa lentā nehšajama pee kalla, un Rigas 2. gildes tirgotajs Tomas Plawneeks un Rigas pilsonis W. Lapiņsch ar šudraba medakahm Stanislawa lentā.

Amatneezibas isstahdes 1882. g. pirmkomiteja pagahjuschas pirmdeenas wafarā paplaschinojusehs par efjektiw-komishju, kuras preekshneeks, kā „Rig. Žig.“ šino, ir pilsehtas domneeks E. v. Šolst (pilsehtas waldes delegats), preekshneeka weetneeki: asjefors Eduards Hollander (Wahzu amatneeku beedribas delegats) un profesors E. Lovis (tehniskahs beedribas delegats), un rakstu wedeji: cand. pol. oec. B. Wittschewski un A. Tobien. Bej tam efjektiwkomishjā peeder: wezajajs Š. Stieda (birshas komitejas delegats), wezajajs Š. D. Siecke (masahs gildes delegats), arkitekts, šhtatsrahts J. v. Šagen (arkitektu beedribas delegats), inscheneers George Armitstead, galdneeku meistars G. F. Bernhardt, tirgotajs G. Runsendorff, profesors E. Pfuhl, Wahzu amatneetu skolas direktors D. Poelchau, mechaniks Raasche II., fabrikas direktors J. Riich un kurpneeku meistars G. A. Straufs. Diwi kungi wehl naw atbildejuschi us usazinajumu.

Sahls nodoschanas atzelschana teel no wisahm Kreewu awijehm apwezinata par koti derigu waldivas šoli. Sahls nodoschana, tāpat kā galwas nauda, špeeda wiswairaf nabagakahs šahrtas. Sahls wiseem zilwekeem weenadā mehrā wajadšiga, un tā tad katram nahzajs aismahst to pašū nodoschanu, weenalga waj tas bija bagats, jeb nabags. Ta pehz tautas šaimneezibas likumeem ir nepareisiba. Galwas naudu wehl daudš maj war tā isdalit mahšataju pulkā, ka štiprakais mahša wairaf un wahjakais masaf, bet pee sahlš nodoschanas tas nebija eespehjoms. Katram bija japehrt pašam fawa sahlš un ja-aismahša winas zaur nodoschanu šadahrsinatā zena. Tā tad wareja teikt, ka sahlš nodoschana no itin wisahm Kreewijā pastahwoschahm wisštiprafi grehtoja pret tautas šaimneezibas likumeem. Tas bija jau daudšahrt awišes un grahmatās til gaischi isšklaidrots, ka ne weena wahrda wairs newareja klah peelik. Tomehr waldiva, eewehrodama Kreewijas finantschu buhschanu, ilgi negribeja šcho nodoschanu atmešt. Schim brijšham ari ne weens negaidija, ka ta til peepeschi tiks atzelta. Pahrgroššchanas likumšs un nodoschanas pa leelakai dafai noteel pehz apšpreešchanas Walshs Padomē. Bet par sahlš nodoschanas atzelschānu nebija špreešs neds Walshs Padomē, neds finansministerijā. Winas atzelschana notikuse taijni no Keisaristkas Majestetes pušes. Pate leeta gan ari bija til šklaidra, ka sahdas jaunās plashas apšpreešchanas nebija wajadšigas. Sahls nodoschana Kreewijā bija diwejada: akziše us pašā Kreewijā isgatawoto sahlš (kura tika leetata leelafā Kreewijas dafā bej ween wafaru apgabaleem), un tule us sahlš, kas tika eewesta is ahršemes. (Šcho pehdejo sahlš leetā, ka jau minets, Wakara-Kreewijā un ihpašchi Peterburgas, Nowgorodas, Pilowas un Baltijas gubernās, Leišhšs un Polšs). Akziše us Kreewijā isgatawoto sahlš ir pilnigi atzelta. Wina istaišija sahdas 30 kapeikas par weenu pudu, kas tad zaur zaureem mahšaja weenu rubli šudraba. Tā tad no šihs sahlš weens puds paleel pa 30 kapeiku, t. i. gandrihs pa weenu treschdatu lehtaks. Tule us ahršemes sahlš gan naw pilnigi atzelta, bet ta teel tā pamahinata, ka ari ahršemes sahlš paliks pa 30 kapeikahm no puda lehtaka. Sahls tule schim brijšcham bija 38 kap. šelta (t. i. pehz tagadeja kursa 60 kap. no puda. Wina laikam tiks pamahinata us puš. Keisaristkā ufafā šihs pamahinaschanas mehrs naw minets, bet domajams ir, ka weenadibas dehl no tules atlaidihs 19 kapeikas šelta jeb 30 kapeikas papihra, tā ka sahlš wišā walši paliktu weenadā mehrā lehtaka. No sahlš no-

došānāhm waldiba 1879. gadā eenehna 16 miljonus rublu (proti 12 miljonus no šahls afzies, un 4 miljonus no šahls tules). Šho truhkumu waldiba, tā jau šnots, grib pilbit ar šahdu andeles nodošānu paleelināšānu.

No Raiškuma pagasta raksta „B. W.“: Kad Straupes draudses kapešta, tahluma deht, mums grūti šāneedsama, tad isgahjušho pawafari muhsu dšimfungs E. G. fon Begeša dš dahwaja preekšč Raiškuma pagasta kapeštas weenu puhrweetu semes, blakus semes gabalam, kuru winsch bija eemehrojis šaweem šamilijas kapeem. Kapeshā leelšungs ar pagasta palihšibu ušbuhweja kapeli ar škaištu augštu torni. Šaur isriškotu šasaru eeguwahm kapelei šwanu, šas 10 podu šmags un 110 rubl. maksaja. Šani 19. nowembri jau warejam šho kapeli un kapeštu eefwehtit. Šaunais šwans ar šawu šehro, šlans balš bija uš šwehtkeem leelu pulku šauschu šapulzeis. Kad kapeles durmis leelšungs šwehtu weefus širšnigi bija ušrunajis, tad dewahs wiš šaur kapeli pee augštā krusā, šas kapeštas widū uššahbits, dšeedadami: „Kad es nahšchu, kur tee dšihwo.“ Šhe tad draudšes mahžitajs tureja šawu eefwehtišānas runu. — Tahlak šorespondents ar pateizibu peemin, tā fon Begešad šgs ruhpejees par školās buhšānu šawā pagastā. Winsch jau šen eetaišis školu uš šawu rehkenu, tad ušbuhwejis preekšč tahs diwtahšchu muhra namu, un wehlat — tagad preekšč šahdeem 3 gadeem — dahwajis pagastam preekšč školās 54 puhrweetas semes un 2000 rubl. naudā, kuru prozentes ari ja-šleeta preekšč školās wajadšbahm.

Ši Šaufas. Muhsu dšeedataju šoris šahš it nopeetni ruhpetees preekšč dšeedāšānas šopšānas un isglihtibas šekmesānas. 9. nowembri šas isriškota Mahlu-muššas ruhmes, kuras zeen. Miršhinska šgs šaipni atwehleja, teatri un weefigu wafaru. Preekšč Šauzeesheem šas ir no šewišška šwara ari tadeht, ša jau wairak gadi nošrimušchi pagahšibas juhra, kur wini naw šahhda isriškšjuma peedšhwojušchi, lai gan dāšchus gadus atpafal šas notifa it beechi ween. Šenemšānas bija nolemtas preekšč mušškas šora, pee šura dibināšānas dirigentam, Šaulišcha šgam, jo leeli nopelni. Šublika bija, eemehrojot ruhmes leelumu, peeteekofcha.

Šaufas zeen. dšeedatajeem nahlakš širšniga pateiziba par isriškoto teatri un weefigu wafaru. Šerams, ša wini eestatihs par šawu peenahšumu, Šauzeeschus atfal drihs eepreezinat ar tahdeem isriškojumeem un radit jautratu dšihwi, šas mudina uš augštateem zenteeneem, lai šaur to tiftu Šaufas apgabals modinats no ša gara-meega, kurā šas eefahšis šnaust no ša laika, kur muhsu mudinatajs, nelaiša mahžitajs Mūllera šgs, aišgahja uš muhschigu dufu; jo pat pahr šwarigako gara atšwabinašānas lihššekli, pahr grahmatu un laikrakstu lašišānu, naw no ša laika ne weens peenahšigi gahdajis. Šchahš buhšānas zehlonis buhs gan meklejams eefsch tam, ša pehš Mūllera nomiršānas drihs isniška wiša beedribas dšihwe; jo kur naw beedribas, šas šilwekus šaweeno uš šopigu darbošānos, tur tee paleel pašchmihligi, šfatidamees tifa uš šawu labumu; bet pašchmihligš šilweks raudšisees uš šawu lihššilweku šlittumu, par peemehru, uš winu nešinasānu un gara-attibu, weenlihššigi, pat ar patišchānu. Mehš to ešam peedšhwojušchi. Tadeht, šad nu tagad dāšchi zentigi Šaufas Latweešchi, to atšihdami, šahš pahr eewehrojamašēem tautas at.ihštibas-lihššekšēem labi ween gahdat, tad pahr to war tifa preezatees un tam wehlet šekmi.

(B.)

Šarlanmuššas walšs školā apgrūhtina nepeeaugušchās meitenes ar jo grūhteem darbeem. Tahs teel špeesias, uhdeni nešt, tift tahlu gabalu, šas peeaugušcham un špehšigam jauneklīm gandrihs ir par grūhtu, — tapat ari špeesias: šopus, zuhšas barot un nošauto zuhku eefšchās tihrit un wišadu šaimneezibu wešt, no šahdas, ša šata pašchās šewas, ušcet reebjums, tahdus darbus šrahdajot.

Waj šas gan nebuhtu labaki, šad školotaja kungs wišu šho šlittu omā. Šoi gan ir labi, ša meitenes mahža wišadus šaimneezibas darbus, tomehr wajaga šinat, robeschās eewehrot, un winahm newajaga uššpeesit tahdus darbus, šas ar winu jaunibu nešakriht, jeb winas padarit par praštahm školotaja šalponehm.

(B.)

Šandites pagasta ari dibinajot šahdaribas beedribu. Štatuti ešot 2. nowembri eefšchleetu ministērijai eefneegti deht apšipri- nāšānas.

No Šppešalna mums peenahšis šchahšs šiojums: „Šai 21. nowembri šhe pagastā školā notureja šonwentu, kur pehš beigteem šonwenta darbeem školotajš ušdewa weenu behrnu par nepašlaušigu,

šas tad no šonwenta preekščneeka ar 52 šchagaru širteeneem nošrah- pets tapa.“ — Wajag leelššlai „nepašlaušibai“ buht bijušchāi, šad jau školotajš weens naw špehšis to laust! Ne mafak brihnišška ir ša leeta, ša šrahpe, loti bahrgā šrahpe, išdarita no šonwenta, bet ne no weetišahš školās waldes, jo šonwentam, ša šinams, naw ne šahdu paidagogiškū ušdewumu, bet tifa školu wajadšibu opgahdāšāno. Tadeht gaidišim tuwafas šinas, šas ša par retu „nepašlaušibu“ bijuše, šas šahdu ahršahrtigu šodu prašjufe.

(B. W.)

Pahr mahžibas walodu tautas-školās Kreewu awiše „Now. Wr.“ šneedš šahdu eewehrojāmu rakstu. Deenwidus-Kreewi, kur dšihwo pa leelakāi dafai tā šauktee Maš-Kreewi, apgāišmošānas ministra grafa Šolštoja laika wišās tautas-školās bijis pawehlets, šneegt mahžibu tift mišpahrigā Kreewu (Leel-Kreewu) walodā. Pee šchihš šistēmas turejušchēs dāuš gadu, bet tagad ešot israhbijees, ša no tahš neatlehušchi it ne šahdi labi augti. Šaut gan Maš-Kreewu waloda šahw Kreewu walodai loti tumu (dāuš tuwaki ne ša Šeišchu waloda Latweešchu walodai), tomehr Maš-Kreewu behrns nešaprotot mahžibu Kreewu walodā un tadeht ari nenahšot ne kurp uš preekšču. Ari wehlat, iš školās išn-šhis, šas šawu panahšto mahžibu maš warot leetat, jo šas atfal dšihwojot Maš-Kreewu šabeedribā. „Now. Wr.“ pee tam atšaužahš ari uš šahdu rakstu no „Deenwid- neeka“ Kreewu „Šaidagogiškā šroniškā“, kur wiš šas teel apšiprinatš. Tadeht awiše špreešch, ša tagadejam apgāišmošānas ministram buhšchot jaruhpejāhs, ša turpmak mahžiba tautas-školās wišmafak širmajōšs gādōš tiftu šneegta weetišā tautas walodā. Ari politiškā šinā Kreewu walodas eewešchāna Maš-Kreewu tautas-školās ešot dāuš šchahdejušch. Ša „Deenwidneekš“ raksta, no tam pee Maš-Kreeweem eefaknojūšchāhs domas, „ša Maš-Kreewus gribot isniškinat,“ un Maš-Kreewi tadeht šahšchū šlatitees uš Leel-Kreeweem nedraudšigi. Ša tad ne ween paidagogišas un apgāišmošānas, bet ari politiškā šinā ešot wajadšigs, tautas-školā atfal eewešt tautas walodu. Kad eewehro, ša „Now. Wr.“ ir awiše, šas Kreewu walodu wišur jo širdigi aišštahw, tad winas augšchminetais špreedums it ihpašchi ja-eerauga par dibinatu. Winsch ari dāšchēem Wahzeeschēem war deret par atgahdināšānu, nedšiht iš Latweešchu tautas školahm Latweešchu walodu ahrā.

Par Kreewišas walšs rehkineem 1879. g. pehš noslehtas aprehkinašānas teel dotas šchahdas šinas:

Šenahšlums:

1) Šaišnas (direktas) nodošānas (galwas nauđa, imobiliju nod., maksja par andeles šihmehm)	133,308,269 r. 59 f.
2) Šndirektas nod. (akšies, tules, šchtempelu nod.)	390,258,509 „ 92 „
3) Šegališas (šrona ruhšneeziba)	26,165,306 „ 9 „
4) Šrona domeni	31,261,290 „ 49 „
5) Dāšchadas eenahtšchānas	54,948,508 „ 6 „
6) Miššlaukašijas eenahtšchānas	8,765,157 „ 75 „
7) Atpafal eenahtšchānas	17,247,140 „ 78 „
8) Ahršahrtigas eenahtšchānas (no šrim auštruma aišnehmumeem)	288,131,652 „ 24 „

šopā 950,085,834 r. 92 f.

Šidewums:

1) Walšs šredita šistēma (parahdu prozentes un nomakšāšāna)	172,448,303 r. 50 f.
2) Augštatee waldibas eestahdišjumi	2,946,553 „ 72 „
3) Šwehtakais šinods	10,098,473 „ 83 „
4) Šeišariškā piššministērija	11,849,277 „ 83 „
5) Šara ministērija	308,860,570 „ 96 „
6) Ahrigu šeetu m.	4,416,135 „ 39 „
7) Šuhšas m.	30,454,602 „ 90 „
8) Šinanzu m.	94,708,688 „ 36 „
9) Šomenu m.	18,258,448 „ 12 „
10) Šeekšhigu šeetu m.	60,258,707 „ 97 „
11) Apgāišmošānas m.	16,407,145 „ 89 „
12) Šelu m.	17,131,789 „ 24 „
13) Šuštiz m.	16,371,969 „ 84 „
14) Walšškontrole	2,310,868 „ 69 „
15) Walšš šehwnišchū pahrwalde	847,803 „ 13 „
16) Miššlaukašijas šiwil pahrwalde	8,632,236 „ 23 „

šopā 776,001,575 r. 12 f.

Ša tad atližis 174,084,268 rubl.

No Igaunijas. Ka Rehweles apgabala radušchees jauni praweeshi, kas nahkamas leetas pasludinadami, laudis apmahna, par to nesen laifrakšids tika jau stahstis. Tagad par ūheem praweeshem top no Mikela draudies „Satalai“ tā rakstis: „Ar ūlumigu ūrbi mums jawehsta par ūawu laušhu nelaimi. No Rehweles apgabala jaunee praweeshi ir ūawās muldeūhanas ari muūhu draudū eenesuūhi un tā iūūtatahs tagad tā lahdū traku nams. Ne ween wihreeūhi, bet ari ūeeweetes ūaigā no mahjās uū mahjahm, no weena ūkolās nama uū otru, kur wini breesmīgā traku-nama balūi reebigakos elles tehluū aprakūta un iūūraho un nelauj wairū ne weenam meerigi dūūhwot. Wiswairak noūūehlojams un behdigs ir tas, ka muūhu jauneeūi un behrni top pilnigi par trakeem wadarit; ja no augūtas waldibas puūes drihjumā palihdūsiba nenahūs, tad muūhu jaunā pa-audūe un behrni ees weselebas un prahta ūinā pilnigi bojā. Breesmigi elles tehli, ko tahdi apūahrtblandoūhi „praweeshi“ wiūur behrneem preeūūhā kraho, un reebigā un waimanadamā balūi runati luhgūhanu wāhrdi leet wiūeem behrneem trihzet, breesmigus ūlatus redūot, patriūt un tā krampjōs wāhrtitees. Tahdi beeshi atgadoūshees notikumi ir jau daūūus behrnus un jaunus ūilwekus tā ūamaitajuūhi, ka wini tā nahwee-ehnas apūahrt ūaigā wiūu dūiwibas preeku ūaudejuūhi, un wehl tilai paūara deenu gaida, kurā wini weenigi zere pee Deewa trona tiūt, ūamehr ziti wiūi elles uguni kluūūūot. Wisbehdigatā leeta ir ta, ka ari daūhi ūkolotaji ūhai jaunai ūizibai peekrituūhi. Tā par peem. Kangas pagatā ir trihs ūkolās, no kurahm jau diwi ūkolotaji par jaunajem praweeshem tapuūhi un leet ūaweem ūkoloneem trihzet un muldet. Kas no tahdas jaunās pa-audūes lai iūnahū, kur ta ūkolās zitu nemahzāhs, tā Sodomas un Gomoras grehūus un wisreebigakos „elles tehluū“ paūiht un kas ar luhgūhanu krampjeem ūawu weseleibu paleekōūhi ūaude? Tē ir gan laiks, ka augūta waldiba uū ūheem notikumeem ūehhligi noūūatitos un par to kaut ūahdā wiūūe gahdatu, ka ūkolās nedrihūt jauno pa-audūi tahdā wiūūe ūamaitat. No muūhu baūnizūungeem naw pret ūho ūlimibu palihdūsiba zerama, jo wini leekāhs ūho leetu wairak weizinojot, ne tā aiūleedūot.“

Wesenberga. ūhejeenes ūaraklaushbas komiūijas wārmahzibas leetā waram paūneegt wehl ūahdas ūinas: Weetigajam hakenrihteram v. Brevern, ne-ēūot ne ūahdas polizijas waras Wesenbergas piūūehūtā; tadehl v. Breverns paūrakāpis ūawu waru, tur iūturedamees tā polizejas eerehdnīs jeb pat tā winas preeūūneeks. Neluhūojot uū iūturedānos pret brahūeem ūūrgens, wiūūeh wehl negehligāki apgahjees ar ūahdu kurlu ūemneeku. Rekrutus peenemot, v. Breverns pamanijis, ka ūahds ūemneeks neatbildejis uū jautajumeem, un domadams, ka ūemneeks kurlis tilai iūrahdotees un gribedams wina iūahrūet, Breverns pawehlejis, nelainigojam uūūlāit 30 rihtūes; bet wehūaf iūrahdijees, ka ūemneeks pateūūigi bija kurlis. — Bet ne ween Breverns wainigāis ūhini leetā, ari ūaraklaushbas komiūijas preeūūneekam, brunneezibus deputatam, grafam Tiefenhausenam, waina peeskāitama, pirkahrt ka wiūūeh, tā komiūijas preeūūneeks, atlahwa tahdas negantidas un otkahrt, ka atlahwa loūi wiūt wihram, kurūh bija ūlehgts ūehdēs, kas tal pehū ūluma nebuht naw domajams. — Pehdigi wehl buhtu peeminams, ka rekrutu nemiūanā, Wesenbergā, ne ween muūūneeku weetneeki, grafū Tiefenhausens un v. Breverns, ne ween Wāhzeeshi, bet ari Kreemu lozeki noūeeguūhees. Tā par peemehru Wesenbergas ūara-waldes preeūūneeks, rekrutus paūrluhūojot, daūūus pameelojis ar ūulakeem. — Igaunijas gubernas walde ūlawejami ahtri un duūūīgi nehmuse rotās iūmekleūhānu. — Hakenrichters v. Breverns no amata jau ēūot atzelts.

Riūhniū - Rowgorodas gubernā uūeeta leeliskās meūha ūahdūbas. Noziriūo un aiūweūo ūoku ūelmu ūkaitot lihds 30,000 rublu.

Paūrūūets paūr politiku.

Kreemija. Pirmāis janwars iraid tā deena, kurā alāūhin teel iūdots Wiūuaugūūalāis ūas par wāhs pādomes preeūūūehdetaja eezelūhanu. Kā Kreemu Peterb. awiūe dūirdejuūe, tad ūahweūot lihds ar to ūarā ūwarigās administrātiwās paūrgroūūhanas. Aridjan ūheet ka tā ūina apūiprināsees, pehū kuras ūem ūabkapteina Leontjewa uūraudūūhanas kluūūot buhwets jaunū brunu ūugis, uū tahdu pat wiūūi, tā ūiwādia, ūhim buhūūot wāhrds „Katrina II.“ Wāūūaūūot 10 miljonu rublu. ūil no wiūa plāna iūpreeūhams, rakūta „Golos“, tad wāreūot diwi tahdi ūugi mehrotees ar wiūu Wāhju ūloti.

Franzija. Teefas lozeku paūrgroūūhanas jautajums tagad teel apūpreeūts ūenatā. Weetneeku ūapulze, peenehma reformas preeūūūlikumu, ūaur kuru teefneūhu neatzēūhana teel apgahūta. Bet ūenatā ūhim reformas preeūūūlikumam laitam nellahūees wiū labi. ūenats eezehlis preeūūū wina ūihūalās apūpreeūšanas komiūiju iū 9 lozekem, un no ūheem ūeūhi preeūūūlikuma pretineeki un til trihs wina draugi. Tā tad redūams, ka bahrgs mahlonis ūawelkāhs pee Franzijas debēūm. Starp abahm weetneeku ūapulzehm draud iūjeltees nopeetna ūadurūhanahs, un jautajums til ūwarigs, ka ūameerinaūhana grūti domajama.

Tautas weetneeku ūapulze eezehluūe komiūiju preeūūū projekta apūpreeūšanas, pehū kura Pariūe buhtu dalama peeūos aprinkās, un piūūehūas weetneeki turpmā katrā no ūheem aprinkeem ūelami pehū liūtehm. Lihds ūhim katrs Pariūes piūūehūas weetneeks tika eezelts no ūawa apgabala ūewiūūi un weens pats. Romiūijas leelakā dala nepeekrihtot projektam.

Anglija. Par ūhru jautajuma ūameūgloūhanos ūinoja jau wāfarejā telegrama. Tagad par to nahū ūahdas tuwākas ūinas. Waterfordā, ūhru ūemē, tika iūrihlots mihtinūeh, kas par wiūeem agrāūajeem tas paūrakāis. Par mihtina preeūūūehdetaju bija Waterfordas piūūehūas galwa. ūhai mehtinā ūhru wadons Parnels tureja garu runu. Wiūūeh peemineja ūhru wadonu apūuhdūibu dehl ūahdahm mihtinōs turetāhm runāhm un ūazija, ka waldiba gribot aproweūūot ūapulūūhu runas brihwibu. Tahlat wiūūeh aiūūahweja ūemes lihgu pret apwainoūhanu, ka tā mahzot ūlepkawibas. Par gaidamo miniūterijas reformas preeūūūlikumu Parnels ūazija, ka no tā ne kas labs ne-iūnahūūot. Parlamenta nahūūūas ūeūijas beigās ūhri buhūūot tiūpat tahlu, ka bijuūhi, pehdigo ūeūju ūlehdsot. ūhrem wājagot palaiūtees til uū ūawu organizāciju un zeetu iūturedānos. Kad miniūterija wehl turpmā tā wiūzināūūot un tehreūūot laiku, drihū atnahūūot deena, kad wina ūawu waru buhūūot ūaudejuūe, un wina tad noūehloūūot, ka tā palaiduūe brihdi, kurā ūhru tauta bijuūe gatawa, apmeerinatees ar mehreneem pagehrejumeem. Sawu runu Parnels beidūis ar ūahdu teikumu: „Muūhu tagadeūs zēūūeh eet paūūahwoūhu wāhs pamata likumu robeūūās. Bet ja es jeb ūahds zits, kas uū mani ūlawāhs, turetū reiū par wājādūigu, uūaiūinat ūhru tautu, mineto likumu robeūūas paūrakāht, tad mehū to daritum atūlahti.“ — ūho runu ūhru pretineeki tuhlit iūleetaja par peerahdijumu, ka miniūterija ar ūawu reformas preeūūūlikumu, kad tas ari no parlamenta tiūts peenemis, ne ka nepanahūūot, jo ūhri pagehrot daudū wairak; tadehl lai labal atmetot reformas domas un uūūahūot ūhruū ūawādit ar bahrgākeem lihdsleekem. Kā telegrama ūinoja, ari paūūā miniūterijā ēūot iūzehluūhees jauni ūrihdi, jo ūahda miniūtru dala aiūūahw bahrdūibas ūiūtemu ūhru ūemē.

Greekija. Wiūas ūinas iū Greekijas apūiūirina, ka ūara eesahūūhanahs ūarp Greekiju un Turziju nahūūūa gada marta mehneūi neno-wehrūhama. Greeku waldiba atraidijuūe wiūus no Wāhrijas un Austrijas preeūūū likos pādumus, apmeerinatees ar ūahdu daku no Deūalijas un Epira, kuru tad Turzija atdotu beū ūara, bet Greeku waldiba paleel pee Berlines konferenzes noūpreeduma ūhai leetā. Greeku tauta ari jau ūipri ūakarūeta, ka ilgala waldibas wiūzināūhana pateūūi waretu iūzelt Greekijā dumpi un apgahūt ūehnina troni. Tadehl lai zeribas buhtu leelas jeb majās, Greeku waldiba zeeti apwehmusehs, marta mehneūi ūpert ūolus preeūūū peeūūirto prowintūūu eenemiūhanas. ūara nowehrūhana til tad buhtu domajama, kad Turzija ar labu atdotu minetās prowintzes, jeb wiūmajāū atūlahti nepeedalitos pee preteūibas un atūauktu ūawus ūara-pulkus iū atdodamahm prowintzehm. Tad wiūa preteūiba til buhtu gaidama no Albaneeūheem, kas pa dalaū Eiropā dūiūwo un kureem warbuht Albaneeūhi iū paūūas Albanijas palihdūetu. Tahdu preteūibu Greeki ūpehtu ūalauūt weeni paūūi, beū ka zitam leelwāūtim buhtu japaūihds. Kad Turku waldiba atturāhs no atūlahtas preteūibas, tad meers austrumā waretu til ūsturets, jo kad Turkeem naw ūara ar Greekiju, tad ari Bulgari paliktu meerigi un wiūū tahūalāis austruma jautajums paliktu neaiūūustinats. Bet māū zeribas, ka Turku waldiba tahdu prahtigu politiku peenemū.

Atbildeūs redaktors: **Stahūa ūuhliūs.**

No ūensures atwehūets, Riūā, 3. deūembri 1880.

Sludinājumi.

Baltijas Semkopis lihdj ar Peelikumu

isnachts arī nakhščā 1881. gadā, usfahčdams fawu septito gada gabjumu. Paščā Semkopi dabuhs weetu it ihpašči raksti pahr semkopibu, fainneezibu, fahfihwi, finibu, politiku un t. j. pr. Peelikumā atrafees Sobgals, stahsti, dsejoli, fahis un tas, Brenzis un Schwingulis u. t. t. Palihdsibu tairni peesolijuschi wišt labakee Latweešču rakstneeki. Zaur tam, ka administrazijas spehja spehkeem peedalotees wairojusehs, un ka abonentu skaits stipri peeaudis, iraid eespehjamš turplikam Baltijas Semkopi lihdj ar Peelikumu dot lehtaki, pee kam leelums gandrihs tas pats paliks. Maksa

ar peefuhtišānu par pastu:

ar Peelikumu par gadu	3 rubl.	—	kap.
ar " " "	1 " 60	"	"
ar " " 1/2	1 " 60	"	"
ar " " 1/2	— " 85	"	"

bej peefuhtišānās Rigā:

bej Peelikumu par gadu	1 rubl.	—	kap.
ar " " "	2 " 50	"	"
bej " " 1/2	— " 55	"	"
ar " " 1/2	1 " 30	"	"

Peelikums ween par gadu 1 rubl. 50 kap.
" " " 1/2 — " 80 "

Semkopis apstallejams šahhdās weetās:

Rigā, administrazijā un elspebijā Puhzīšču Gederta un beedra grahmatu pahrdotawā Ahr-Rigas Raiku- un Dīrnawu-elas stuhri Nr. 14. Bej tam Schillinga, Kapteina, Irbitis, Altbergu un Wildau'a lgu grahmatu pahrdotawās un Rigas Latweešču beedribas namā pee skolotaja A. Ahrgal lunga. Jelgawā: pee S. Alunana un Besthorna lgu grahmatu bodēs; bej tam pee kopm. Heilsberga lga uš turgus plātsča, kopm. Klein lga sem kolonadehm, kopm. Ch. Silbert lga pee Annas wahrteem un Wilnas weefnija, leelajā eelā pee J. Weinberga lga kur aridšan studinajumi teel pretim nemti. Jelgawas maksas ir tilai 10 kap. augstaka par Rigas maksu. Leepajā Urtina un Puhzes kt. grahmatu bodēs; Kispūtē pee Bellmera lga un Perekā bodē; Bauskā Vogel lga apteeki un Sallence lga grahm. bodē; Talsīs Simfena lga bodē; Jaunjelgawā Schwabe lga grahmatu bodē; Randawā pee kopmana A. Grün lga; Tukumā Prenzlawā lga bodē; Piltēnē pee Piltēnes krona muiščas rentneeka Schulz lga; Kuldigā Besthorna grahmatu bodē un pagasta-nama pee J. Schepšky lga; Wentspīlī Latweešču grahmatu bodē; Dubultās Goerke lga apteeki; Zehšis pee kopm. Peteršona lga, un P. Leepina lga jaunatwehrtā

grahmatu pahrdotawā (Katrinās-eelā, Lapina namā) kur aridšan studinajumi teel peenemti; Baltā R. Rudolfa lga grahmatu bodē; Walmeerā G. G. Trey lga grahmatu bodē; Rujenē pee Alščina lga; Sw. Peterbugā Anglijas gastuhs pee Grünberga lga. **Laukpagaštōs:** (Wibsemē) Wez-Peebalgā pee matem. land. R. Müllerā t. un pagasta-namā: Smiltēnē pee kopmana G. Salkit lga; Rengehndōs pee skol. Steifmana lga; Dsehrbenē pee stal. Gailišča lga; Weetaišwā pee skol. Ralnina lga; Leijas-muiščā pee kopm. Knappe lga. un Kofnejes pagasta namā; (Kurfemē) Dundagas, Leel-Ešferes, Strundas, Kuršīšču, Wez-Schwahrdes, Krona Wirzawas, Leel-Ellejas, Ruhawas, Leel-Iwandēs un Rihzes pagasta-namōs un pee Ahibetu muiščas waldes (pee Jefabstātes). Wišus Balt. Semf. labwehletajus un draugus tē pee wahrda newaram peesaut un tadehļ tos wišpahrīgi luhšjam, arī turpmā laipni ruhpetees par muhsu lapas ištlatišānu un labpraht palihdsjet teem, kas "Balt. Semf." labdu kawelku dehļ pašči newaretu pastelet. Katram, kas 10 elsemplaru uš weenas adrošes apšielehs, peesuhitīm weenpatšmito par brihmu.

Administrazija.

Ardeewu Marija!!!

Th....

Uš Peterburgu

gwardōs aiseedams, safu radeem, draugeem un pašhstameem širnis ardeewas!
Kahrlis Adamson.

Wezakeem, brahkeem, mahšahm, radeem un draudseehm par laipnu pawadiščānu pateildamees ištakam

širnis ardeewas,

no Rigas uš Kalugu aiseedami un kara-beenešā cestahdamees

**Sternu Jakobs.
Anfoka Jahnis.**

Kara-deenaštā

cestahdamees ištakam radeem, draugeem un pašhstameem širnis "ardeewas."

**Jahnis Burmāls, Jekabs Burmāls,
Tenis Osols.**

Šeweles pagasta-teefa ušajzina wišus un šatru, kam lahda šitumigi dibinata eeruna pret to šcheitan penesto adopziju ta pee Jaun-Auzes peederiga kalpa Wika Snota 6 1/2 gada weza behla, wahrdā Janna, no teem pee šeweles peederigeem laulatēem draugeem Fritšča un Ilse Študres buhtu un tahdu zelt gribetu, 5. februārī 1881. gadā ar šawahm eerunahm pee šchīhs teefas meldeetes, ar pee draudeščānu, tā wehlati wairš ne weens netihs klaušts, turpreti muhsčigi atraidits.

Kewelē, 26. nowembri 1880.

Preešchschdetāis: **C. Forstman.
Teefas-štrihw.: J. Braun.**

Rupat isnahza wand apgabheend' un iraid wišās grahm. pahrdotawās dabonama:

Trihs fwehtku stahšini,

latwišt no

J. W. Hlpes.

Makšā 25 kap.

Moriš Rudolfs, Wallā.

P. van Dyka pehznahzeji,

Rigā, Smilšču-eelā.

Claytona Lokomobiles u. kul.-mašč.

Packarda superfosfati, augst- u. widejgr. ar preešolita labuma apgalwoščānu, — tā tā arī kati-mehšli, augstgr. kaulu-milkti un wišadas žitas laufšaimn. mašč. u. rihti.

III. Baltijas laufšaimneezibas zentral-ištahde dabuja

Ruston Proktor

un beedris

godu - diplomu

un pirmo goda-algu,

šudraba medatu,

kamehr žiti Anglijas fabrikanti dabuja tilai šudraba medatu.

Bieglers un beedr.,
Karkowā. — Rigā. — Leepajā.

J. W. Grahmann, Rigā,

eepretim Jelgawas un Tukumas bahnusim.

Arkli, arktu daiti, sehjamas- un plaujamā-maščinas. Ar rošahm un gepeli dšenasmas kufamas-maščinas. Garretta lokomobiles un kufamas-maščinas, kas ihpašči weenlahršči labi tairtas un dauts pašrahdā; uš Parises pašules ištahdi tahs ar 2 šelta medatahm kronetas.

Superfosfati, augst- un widus-grahdigi, ar preešolita labuma apgalwoščānu.

Sludinājumi preešč Balt. Semkopja

teel peenemti S. Alunana grahm. pahrdotawā, leelajā eelā, Jelgawā.

Muhrneeki,

kuri gribetu šchejeenes walsts-školās uš muhrščānu šanemt, teel zaur šcho ušajzina, 5. dežembri 1880. g., pulkstēn 10. no rihta pee šchīhs walsts waldes uš torgu peeteištees.

Lodes- jeb Tihlen walsts walde (Jes- maines draudšē), 15. nowembri 1880.

Walsts wezajāš: **Peter Osolin.**
Walsts štrihw.: **J. Ramān.**

Apatsch Dšimt-Garofes pagasta ir no 1881. g. Jurgeem Zankowšti

mahjas

šnomajamas. Tuwatas finas dabonamas lihdj 1881. g. 1. februārīm pee Emburgas Rajul fainneeka Jelaba Vagšdina.

Jelgawas Latw. beedriba.

Schirleuhöfera jaunajā teatras- un konzert-namā Jelgawā.

Sestdeem, 13. dežembri 1880. Pulkst. 7. wal.

Pirmais

musikas un literaturas wakars.

Uwertke no Jelgawas pišehstas musikas tora sem A. Imle t. wadiščanas. Dsebaščāna no Jelgawas Latw. beedribas jautkā tora sem A. Jenschewit t. wadiščanas.

"Salkšču ligawa"

preeščlaktišāna ar ištahdroščānahm no bibliotekara D. Tomberg lga. Tad dsebašs atkal Jelg. Latw. beedribas jautkais toris.

Beigās

Balle.

Milikumš Jelgās Latw. beedribas bibliotekai par labu.

Wiketes war dabut beedri tā nebeedri eepreešč pee kopmana Heilsberg lga un S. Alunana lga grahmatu bodē, ištahfuma beend no pulkst. 1/26. wakarā beedribā pee kafes. Beedreem lahrtes jausrahba.

Jelgawas Latweešču beedribas lahrtibas-komīšija.